

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกชมละครโทรทัศน์เกาหลีของผู้ชมใน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ละครโทรทัศน์
2. แนวคิดเกี่ยวกับละครโทรทัศน์เกาหลี
3. แนวคิดเรื่องกระแสนิยมเกาหลี
4. แนวคิดการสื่อสารและการครอบงำทางวัฒนธรรม
5. แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของละครโทรทัศน์
6. ทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจ
7. ทฤษฎีในการเลือกสรรและแสวงหาข่าวสาร
8. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อ
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดจะได้อธิบายต่อไป

ละครโทรทัศน์

ละครโทรทัศน์มีลักษณะเป็นละครเรื่องยาวหลายตอนจบ ซึ่งเรื่องราวดำเนินติดต่อกันไป โดยใช้ผู้แสดงชุดเดียวกันตลอดเรื่อง มีความยาวตั้งแต่ 8 ตอนขึ้นไปจนถึง 100 ตอนจบ อาจใช้เวลาในการออกอากาศตอนละ 30 นาที หรือ 60 นาทีออกอากาศเป็นประจำทุกวันสัปดาห์ หรือ 2-3 วันต่อสัปดาห์เรียกอีกอย่างว่า T.V. Serials หรือ T.V. Soap Operas (ปนัดดา ธนสถิต, 2531, หน้า 1)

อิทธิพลของโทรทัศน์

ละครโทรทัศน์มีลักษณะการแตกต่างจากละครวิทยุมาก เพราะละครโทรทัศน์คล้ายละครเวที แต่แสดงยากกว่าละครเวที ซึ่งผู้ชมดูภาพบนเวทีเพียงด้านเดียว แต่โทรทัศน์ขณะแสดงผู้แสดงต้องระวังตัวทุกอิริยาบถ เพราะไม่ทราบว่าจะเมื่อไรกล้องจะจับภาพ เช่นผู้แสดงเป็นตัวประกอบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นตัวประกอบสำคัญและตัวเสริมลักษณะเรื่องได้แก่ พวกที่แสดงเป็นประชาชน ทหาร ตำรวจ พวกโจร ถ้าไม่ระมัดระวังตัวมัวยืนคุยหรือเล่นกันอยู่ กล้องอาจจะจับภาพออกมาให้ผู้ชมที่บ้านเห็นบ้าง แต่ถ้าเป็นละครเวทีผู้ชมอาจมองไม่เห็นตัวประกอบที่ยืนคุยอยู่บนเวทีละครโทรทัศน์ ผู้แสดงต้องใช้รูปร่างลักษณะท่าทางประกอบการแสดง ถ้าเป็นละครรำ ผู้แสดงต้องมีความสามารถใช้ลีลาท่าทางได้อย่างถูกต้อง จึงจะแสดงละครรำทางโทรทัศน์ได้ บทละครโทรทัศน์มีความละเอียดทุกขั้นตอน เพราะบทโทรทัศน์เป็นตัวกำหนดมุมกล้อง กำหนดฉาก การแต่งกายของผู้แสดงดนตรี เสียงประกอบ บางเรื่องต้องมีภาพประกอบซ้อนขึ้นมาเพื่อให้ละครดูสมจริง บทละครรำของไทยที่มีอยู่แล้ว ถ้าจะนำมาแสดงละครโทรทัศน์ ต้องนำบทละครเรื่องนั้นมาทำเป็นบทโทรทัศน์ใหม่จึงแสดงได้ เพราะจะต้องกำหนดมุมของกล้องจับภาพให้ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ชมที่บ้านเข้าใจเรื่อง เมื่อเริ่มแสดง บทละครจะต้องเขียนไว้ว่าจับภาพอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยเฉพาะละครรำ กล้องจะต้องจับภาพผู้รำทั้งตัว นับตั้งแต่วิษยะจรดเท้าเพราะศิลปะระบำรำของไทยกิริยาการเอียงกรายต่าง ๆ เช่น การยกเท้า กระดกเท้า มือตั้งวางบน วงล่าง เป็นต้นตัวละคร ผู้กำกับจะต้องเลือกผู้แสดงให้เหมาะสมตามลักษณะของท้องเรื่อง จำนวนของผู้แสดงจะต้องกำหนดตามเรื่องที่น่ามาแสดงเหมือนละครเวทีคือ ตัวพระเอก นางเอก ตัวสำคัญ ตัวประกอบ เพราะภาพที่แพร่ออกไปต้องดูสมจริงตามลักษณะเรื่อง ถ้ามีการยกทัพรบกัน ต้องมีผู้แสดงจำนวนมากเพื่อให้ดูสมเป็นกองทัพจริง ๆ

การแสดงละครโทรทัศน์ ผู้กำกับมีความสำคัญ คือ ต้องเข้าใจว่าตัวแสดงแสดงลีลาท่าทางอย่างไร และจะต้องเคลื่อนตัวไปในทิศทางใดของมุมห้อง ตัวละครต้องมีความสามารถเป็นพิเศษในการใส่อารมณ์ มีศิลปะในการแสดงอย่างยอดเยี่ยม ทั้งนี้เพราะผู้ชมละครใกล้ชิดกับตัวละครมากสามารถมองข้อบกพร่องของการแสดงได้ทุกขณะ การแต่งกาย แต่งตามบัญญัติของละครแต่ละประเภท เช่น ละครใน ตัวละครแต่งขึ้นเครื่องละครพันทางแต่งตั้งตามลักษณะเชื้อชาติ เป็นต้น (สมาคมผู้บริโภครีโกลีสีขาว, 2553)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่ 19 ส.ย. 2555
เลขทะเบียน 246691
เลขเรียกหนังสือ.....

แนวคิดเกี่ยวกับละครโทรทัศน์เกาหลี

อุตสาหกรรมบันเทิงของประเทศเกาหลี มีความเจริญเติบโตไม่แพ้อุตสาหกรรมชนิดอื่น ด้วยนโยบายก้าวหน้าที่รัฐบาลเกาหลีสร้างขึ้นมาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการผลิตสื่อบันเทิงอย่างจริงจัง ทำให้ประสบความสำเร็จชัดเจนขึ้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศเกาหลีมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมบันเทิงอย่างต่อเนื่องคือ การร่วมมือกันระหว่างธุรกิจต่าง ๆ เช่น ธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับธุรกิจละคร เนื่องจากประเทศเกาหลีมีจุดเด่นก็คือภูมิประเทศที่สวยงาม และเกาหลีได้ใช้จุดนี้เข้าไปแทรกเป็นฉากอันน่าประทับใจในละคร ซึ่งหากละครเรื่องนั้นประสบความสำเร็จ สิ่งที่เป็นผลพลอยได้ตามมาก็คือธุรกิจท่องเที่ยว

ความนิยมละครเกาหลี มาจากการเผยแพร่ภาพของละครรักโรแมนติก เรื่องรักนี้-ชั่วนิรันดร์ Autumn in My Heart ซึ่งได้ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ไอทีวี ละครเรื่องนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก จนสถานีโทรทัศน์ช่องคู่แข่งต้องนำละครเกาหลีเรื่องอื่น ๆ มาแพร่ภาพนอกจากนี้สิ่งหนึ่งที่สนับสนุนกระแสนิยมของสื่อละครโทรทัศน์นั้นได้มีเว็บไซต์ที่สร้างขึ้นมาเพื่ออธิบายถึงเรื่องราวของวัฒนธรรมเกาหลี นั้นมีเอกลักษณ์หรือมีความหมายในการแสดงออกที่ผ่านมาจากละครโทรทัศน์นั้นมีความหมายถึงสิ่งใด เพื่อให้ผู้ชมสามารถดูละครโทรทัศน์เกาหลีได้เข้าใจมากขึ้น (เกาหลีพีเวอร์, 2547, หน้า 30)

หลังจากละครเกาหลีเรื่อง รักนี้ชั่วนิรันดร์ (Autumn in My Heart) ที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวีประสบความสำเร็จ ได้รับความสนใจจากผู้ชม สถานีโทรทัศน์อื่น ๆ จึงได้มีการนำละครเกาหลีหลายเรื่องมาแพร่ภาพด้วย ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 โดยวันเวลาที่ละครเกาหลีออกอากาศในแต่ละสถานีมีเวลาที่ต่างกัน ทำให้ผู้ชมสามารถเลือกรับชมละครเกาหลีได้ตามความต้องการ (นันทขว้าง สิริสุนทร, 2548, หน้า 7)

ความแตกต่างของละครโทรทัศน์ไทยกับละครโทรทัศน์เกาหลีนั้นแตกต่างในด้านการใช้งานวิจัยมาเป็นตัวช่วยในการทำละคร โดยละครโทรทัศน์ไทยนั้นไม่ได้มีการทำการวิจัยผู้ชมว่ามีความต้องการชมละครประเภทใดแนวไหน แต่ละครโทรทัศน์เกาหลีมีการทำวิจัยผู้ชม อีกทั้งการเขียนบทของละครโทรทัศน์เกาหลีก็มีความแตกต่างกับการเขียนบทของละครโทรทัศน์ไทย เพราะละครโทรทัศน์เกาหลีนั้นจะใช้คนเขียนบท

ในหลากหลายสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับละคร มาช่วยในการเขียนบท เพื่อให้ตัวละครนั้น ๆ มีความสมจริง มีบุคลิกเป็นเหมือนตัวละครนั้น ๆ จริง ๆ เช่น ในบทละครมีแพทย์เข้ามาเป็นตัวแสดงด้วยก็จะให้แพทย์เข้ามาช่วยในการเขียนบทนั้น ๆ

แนวคิดเรื่องกระแสนิยมเกาหลี

ช่วงเวลาที่ผ่านมามีสหรัฐอเมริกาและกลุ่มพันธมิตรในภาคพื้นยุโรปได้มีนโยบายและกลยุทธ์ในการครอบครองพื้นที่ทางเศรษฐกิจ โดยกลยุทธ์ที่แบบค่ายก็คือ การครอบงำทางวัฒนธรรมการครอบงำทางแนวความคิด ทัศนคติและวัฒนธรรมให้คนทั่วโลกมีความรู้สึกว่ามีวิถีความเป็นอเมริกันและวิถีตะวันตกนั้นเป็นวิถีที่ดีทันสมัย นำมาสู่ปัจจัยทางเศรษฐกิจอันมหาศาลการครอบงำทางวัฒนธรรมเหล่านั้นทำให้สามารถส่งสินค้าทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ผ่านการแทรกซึมของวัฒนธรรมอเมริกัน โดยมี Walt Disney และ Hollywood เป็นต้น ต่อมาวัฒนธรรมเอเชียกลายเป็นจุดสนใจมากยิ่งขึ้น โดยจีนที่เริ่มขยายวัฒนธรรมผ่านภาพยนตร์และละครออกไปประเทศต่าง ๆ และกระแสความนิยมญี่ปุ่นก็ส่งผลต่อประเทศต่าง ๆ ในวงกว้างจนกระทั่งเป็นที่ตกใจของคนเอเชียและนานาชาติประเทศเมื่อได้เกิดปรากฏการณ์ของกระแสนิยมของเกาหลีที่เกิดความนิยมอย่างมากในช่วงเวลาไม่นาน ปรากฏการณ์ความนิยมวัฒนธรรมเกาหลีนี้เรียกว่า Hallyu ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ความนิยมในวัฒนธรรมเกาหลีโดยเป็นผลมาจากอิทธิพลของสินค้าวัฒนธรรม K-pop อันได้แก่ ละครเกาหลีทางโทรทัศน์ เพลงประกอบละคร เพลงประกอบภาพยนตร์ ภาพยนตร์ เกมออนไลน์ เพลง นวนิยาย การ์ตูน ฯลฯ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นส่งอิทธิพลถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตในด้านค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม รวมถึงส่งผลกระทบต่อในการแพร่กระจายและการผสมผสานทางวัฒนธรรม เพราะสินค้าทางวัฒนธรรมเหล่านี้มีคุณค่าในแง่ของความหมายและสัญลักษณ์ เช่น การบริโภคสินค้าที่เป็นสัญลักษณ์จากละครเรื่องนั้น ๆ หรือภาพยนตร์นั้น ๆ การซื้อละคร ภาพยนตร์ หรือเพลงประกอบละครด้วยความชอบ ฯลฯ และยังส่งผลกระทบต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตในกระแสนิยม เช่น การแต่งกายแบบเกาหลี การแต่งหน้าแบบเกาหลี การใช้สินค้าแบรนด์เกาหลีวัยรุ่นเงินบางคนทำศัลยกรรมโดยระบุให้มีหน้าตาเหมือนดาราคานโพรดอีกด้วย

สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปรากฏการณ์แห่งการบริโภคความหมาย กล่าวคือ เมื่อคนบริโภคความหมายหรือสิ่งที่มีคุณค่าในด้านจิตใจมากกว่าอรรถประโยชน์ของสิ่งนั้น ๆ แล้ว ก็ย่อมไม่ต้องใช้ความมีเหตุผลในการตัดสินใจมากนัก เพราะเป็นสิ่งที่มีความหมายทางอารมณ์ ความรู้สึกมากกว่า การบริโภคดังกล่าวผลักดันให้เกิดการบริโภคอย่างไม่สิ้นสุด ดังที่เห็นได้จากกระแสนิยมที่มีอย่างท่วมท้นต่ออุตสาหกรรมบันเทิงของเกาหลีที่ส่งผลต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจมหาศาลเข้าสู่ประเทศ นอกจากความสำเร็จกระแสความนิยมในละครและภาพยนตร์รวมถึงเนื้อหาต่าง ๆ ดังกล่าวจะส่งผลถึงความเจริญงอกงามของธุรกิจด้านต่าง ๆ ในเวลาต่อมา อาทิ การท่องเที่ยว อาหาร ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เครื่องสำอาง แฟชั่น ดารา นักร้อง ฯลฯ ยังก่อให้เกิดธุรกิจใหม่ เช่น การท่องเที่ยวตามรอยละครซึ่งเป็นการนำเอาหลักการบริโภคมาเป็นกลยุทธ์อย่างแท้จริง การใช้กลยุทธ์นี้เพื่อการตลาดไม่ได้เป็นการบริโภคอย่างฉาบฉวยเหมือนกับการซื้อสินค้าที่มาจากภาพยนตร์ที่กำลังออกฉายอีกต่อไป แต่ธุรกิจการท่องเที่ยวตามรอยละครนี้เป็นธุรกิจที่ก่อให้เกิดผลกำไรอย่างสม่ำเสมอและมีระยะยาวนาน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเกาหลีเพิ่งพุ่งขึ้นก็เพราะจุดขายใหม่จากละครและภาพยนตร์เหล่านี้ เป็นกลยุทธ์การขายเรื่องราวและความรู้สึกจินตนาการอย่างแท้จริงสถานที่ในฉากละครต่าง ๆ ได้ถูกจัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว แฟนละครต่างต้องการเห็นและสัมผัสตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความทรงจำเกี่ยวกับความรักของพระเอกและนางเอกในละครเรื่องต่าง ๆ ถือเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่สามารถทำผลกำไรได้อย่างต่อเนื่อง

นโยบายที่ชัดเจนของประเทศเกาหลีได้คือแผนการส่งเสริมด้านวัฒนธรรม รัฐบาลเกาหลีชุดปัจจุบันได้จัดทำแผน 5 ปีเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นรัฐสวัสดิการทางวัฒนธรรม โดยรัฐสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของภาคประชาชนอย่างเต็มที่

กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวได้กำหนดทิศทางสำหรับนโยบายทางวัฒนธรรมสำหรับศตวรรษที่ 21 ในปี พ.ศ. 2540 ในรายงานที่เรียกว่า วิสัยทัศน์ทางวัฒนธรรม 2000 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชียโดยกำหนดหลักเกณฑ์ด้านวัฒนธรรม ดังนี้ (เศรษฐกิจ กระจ่างวงษ์, ม.ป.ป.)

1. สนับสนุนการศึกษาเพื่อผลิตเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปวัฒนธรรม

2. ขยายการสนับสนุนที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่ช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ

3. อนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม

4. ส่งเสริมอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม

5. พัฒนาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติที่จะไปสู่การรวมชาติ

6. สร้างความแข็งแกร่งให้กับการทูตเชิงวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวมีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม โดยมีหน้าที่หลักในการส่งเสริมวัฒนธรรม ศิลปศึกษา อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม กิจกรรมศาสนา กิจกรรมเยาวชน การท่องเที่ยว กีฬา ภาษา การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ และให้มีองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวัฒนธรรม ดังนี้ (เศรษฐกิจพิเศษ กระจ่างวงษ์, ม.ป.ป.)

1. มูลนิธิศิลปวัฒนธรรมแห่งเกาหลี (Korean culture and arts foundation) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ค.ศ. 1973 เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนทางการเงินมีคณะกรรมการดูแลกิจการจัดสรรเงินแก่กิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมในหลายด้าน ทั้งการศึกษาวิจัยและการพัฒนาทางด้านวรรณกรรม ศิลปกรรม การถ่ายภาพ สถาปัตยกรรม เพลงพื้นเมือง ละคร นาฏศิลป์ ภาพยนตร์ การบันเทิง และการตีพิมพ์ต่าง ๆ มีงบประมาณที่จัดสรรมากกว่า 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปีเพื่อเป็นเงินทุนให้กับตัวบุคคล อาทิ ศิลปินอาชีพ ผู้กำกับ ผู้ผลิตงานด้านวัฒนธรรม เป็นต้น

2. สถาบันศิลปะแห่งชาติ (nation academy of art) สนับสนุนการสร้างสรรค์และพัฒนาทางด้านศิลปะโดยมีมาตรการประกันเสรีภาพในการแสดงออก และส่งเสริมสถานภาพของศิลปินรวมทั้งยังเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการจัดสัมมนานิตรรศการที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม

3. กองทุนส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น (provincial cultural promotion funds) จัดตั้งขึ้นในระดับท้องถิ่น โดยได้รับอำนาจการบริหารจัดการจากรัฐบาลกลางมีหน้าที่

ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนดังกล่าวขึ้นในหลายลักษณะ เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วยตนเอง อาทิ การสร้างโรงละครท้องถิ่น ห้องสมุด การสนับสนุนศิลปินพื้นบ้าน เป็นต้น

4. คณะกรรมการศิลปธุรกิจแห่งเกาหลี (Korea Business Council for the Arts--KBCA) ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2537 เป็นองค์กรที่มีส่วนอย่างมากในการผลักดันให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้าส่งออกและนำรายได้เข้าประเทศ นับจากการก่อตั้งมีการให้เงินสนับสนุนจาก KBCA ไปยังสมาชิกอุตสาหกรรมด้านศิลปะกว่า 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

5. สำนักงานอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (cultural industry bureau) ตั้งขึ้นตามกฎหมายส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมมีหน้าที่ส่งเสริมการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมออกจำหน่ายในตลาดทั้งในและต่างประเทศ ตลาดสินค้าอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมของเกาหลีคิดเป็นร้อยละ 0.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ

6. บริษัทส่งเสริมการทำภาพยนตร์แห่งเกาหลี (The Korea Motion Picture Promotion Corporation--KMPPC) ตั้งขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2517 ทำหน้าที่ส่งเสริมการผลิตภาพยนตร์ออกสู่ตลาดโลก เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดดุลสินค้าทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะภาพยนตร์จากต่างประเทศซึ่งเกาหลีได้นำเข้าเช่นเดียวกับประเทศส่วนใหญ่ในเอเชีย โดยเฉพาะภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกาซึ่งนำเข้ามากกว่าร้อยละ 50 ของภาพยนตร์ที่ฉายในเกาหลีได้ แต่ละปีบริษัทได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่องในการทำหน้าที่ส่งเสริมการทำภาพยนตร์ในรูปแบบต่าง ๆ และส่งออกภาพยนตร์เหล่านี้ไปเผยแพร่ นำรายได้เข้าประเทศ

ปัจจุบันรัฐบาลเกาหลีใต้ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ในการพัฒนาให้วัฒนธรรมเกาหลีกลายเป็นสินค้าชนิดหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศ จึงจัดตั้งองค์การวัฒนธรรมและสาร์ทละเกาหลี (Korea Culture and Content Agency--KOCCA) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การถ่ายทอดเนื้อหาสาระความเป็นเกาหลี (Korea content) แนวคิดในการจัดตั้ง KOCCA เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2541 หลังยุคฟองสบู่แตกในเอเชีย โดยเห็นความสำคัญของการสนับสนุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรมประเพณีของเกาหลีได้เผยแพร่ไปยังประเทศต่าง ๆ

มากขึ้น เพื่อนำรายได้เข้าประเทศโดยใช้จุดแข็งของวัฒนธรรมที่ขายได้โดยไม่ต้องใช้ต้นทุนมาก

KOCCA เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2544 ภายใต้อำนาจรับผิดชอบของกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ภายในช่วงไม่กี่ปี KOCCA ทำให้พลังแห่งสื่อทางวัฒนธรรมของเกาหลีแผ่ขยายไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วเอเชีย ภาพยนตร์เรื่องยาวชื่อ แดจังกึมเป็นตัวอย่างหนึ่งของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนภายใต้กรอบของกลยุทธ์ Korea Content ที่ประสบความสำเร็จอย่างท่วมท้น

ภารกิจหลักของ KOCCA คือสนับสนุนส่งเสริมและส่งเสริมให้นำเนื้อหาสาระความเป็นชาติเกาหลี หรือ Korea content สอดแทรกลงไปในสื่อบันเทิงต่าง ๆ ทั้ง ภาพยนตร์ เกม ศิลปะ ดนตรี และแอนิเมชัน โดยพยายามพัฒนาให้กลายเป็นธุรกิจที่สามารถเลี้ยงประเทศเกาหลีได้ได้ ที่สำคัญมีการสร้างและพัฒนาคน เทคโนโลยี การส่งออก และผลักดันนโยบายต่าง ๆ ด้วย และเหตุนี้ Korea Content จึงไม่ได้ถูกสอดแทรกไว้เฉพาะในสื่อภาพยนตร์เท่านั้น แต่รวมไปถึงสื่อบันเทิงทุกประเภท ทั้งการ์ตูน เกม เพลง KOCCA ยังทำหน้าที่พัฒนาความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านอุตสาหกรรมวัฒนธรรม โดยมีหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมสมทบ อาทิ สถาบันส่งเสริมและพัฒนาเกมเกาหลี (Korea Game Development & Promotion Institute--KDGI) ที่ดูแลการส่งเสริมด้านธุรกิจเกม โรงผลิตการ์ตูนเกาหลี (Korean animation studio) ที่ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตการ์ตูนเกาหลี

การพัฒนา Korea Content ไม่เพียงมุ่งเน้นการส่งออกสู่ตลาดภายนอกเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมเพื่อทดแทนการนำเข้าผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของต่างชาติด้วย และมักมีเป้าหมายเน้นการจรรโลงสังคม โดยเฉพาะภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ทั้งนี้ในอดีตชาวเกาหลีจำนวนไม่น้อยไม่นิยมดูภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์เกาหลี แต่การพัฒนา Korea Content ช่วยให้คนเกาหลีหันกลับมาดูภาพยนตร์เกาหลีเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 50 เปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไปที่ประชาชนดูภาพยนตร์ที่ผลิตในประเทศเพียงร้อยละ 10-20 เท่านั้น

นอกจากนี้องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาหลี (อศท. เกาหลี) แห่งประเทศไทย นั้นมีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมกระบวนการสร้างกระแสเกาหลีนิยม โดย องค์การดังกล่าวได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ และใช้ทุกวิธีการในการส่งเสริมกระแสและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาหลี โดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้กลยุทธ์ในการนำนักแสดง ดารา นักร้องเกาหลี มาเชื่อมโยงทำกิจกรรมต่าง ๆ ในประเทศไทย

เพื่อส่งเสริมกระแสความนิยมเกาหลี ให้มีความถาวรในระดับหนึ่งเรียกว่าทูตทางวัฒนธรรมของเกาหลี โดยทำหน้าที่สร้างกระแสอยู่อย่างสม่ำเสมอ สัญลักษณ์ที่เป็นรูปดาวของการท่องเที่ยวเกาหลีคือสัญลักษณ์ในการบ่งบอกการใช้กลยุทธ์ โดยนำดารานักร้อง ให้เป็นทูตทางวัฒนธรรมแพร่กระจายวัฒนธรรมเกาหลีไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งนี้ องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาหลียังได้ร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ของเกาหลีที่ได้จัดตั้งในประเทศไทยเพื่อมุ่งในการบรรลุเป้าหมายของนโยบายเดียวกัน คือ การนำรายได้เข้าประเทศเกาหลีใต้ให้ได้มากที่สุด

แนวคิดการสื่อสารและการครอบงำทางวัฒนธรรม

จากการศึกษาของ นันทิดา ดอกแก้ว (2551, หน้า 11-13) ได้สรุปไว้ว่า ขณะที่ประเทศต่าง ๆ เริ่มมีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการ การครอบงำทางเศรษฐกิจ ประเทศเหล่านี้ พึงจะเริ่มรู้เกี่ยวกับที่มาของแหล่งอำนาจทางด้านวัฒนธรรมและการสื่อสาร ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกของประชาชนเป็นตัวการตัดสินใจที่สำคัญในการที่จะบอกว่า ประชาคมใดประชาคมหนึ่งจะเป็นอย่างไร และมีทิศทางของเป้าหมายของสังคมเช่นไร ดังนั้นการสื่อสารและการถ่ายทอดข่าวสารและความบันเทิงภายในและระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่ถูกครอบงำจึงมีความสำคัญเป็นพิเศษ

ระบบการตลาดที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อขายสินค้าอุปโภคบริโภคถูกนำมาใช้การขายความคิด ทัศนียภาพ และความเชื่อแท้ ๆ จริงแล้วในสภาพการณ์ปัจจุบันของระบบทุนนิยมที่พัฒนาแล้วนั้น การผลิตและการกระจายสิ่งที่เรียกว่า ข่าวสาร ได้กลายมาเป็นกิจกรรมหลัก

และกิจกรรมที่จำเป็นอย่างยิ่งในระบบนี้ ข่าวสาร ความบันเทิง รูปแบบของชีวิตความเป็นอยู่ เทคนิคการผลิตข่าวสารแบบอเมริกันถูกถ่ายทอด และข้อสำคัญถูกเลียนแบบไปทั่วโลก

ระยะเวลาต่อจากนี้ไปเราคงเห็นการต่อสู้ทางวัฒนธรรมและการสื่อสารทั้งภายในและระหว่างประเทศ ระหว่างประเทศที่ต่อสู้เพื่อปลดปล่อยการครอบงำ และประเทศที่ต้องการรักษาสภาพเดิมไว้

จากการศึกษาเรื่อง ระบบ โลกสมัยใหม่ จะเห็นว่า ระบบ โลกสมัยใหม่ ประกอบด้วย ตลาดเพียงตลาดเดียวซึ่งมีการกำหนดค่าไรสูงสุดและเป็นตัวตัดสินใจกรรมในการผลิตระยะยาว ระดับของความชำนาญพิเศษ รูปแบบการจ่ายค่าตอบแทนสินค้าบริการ และประโยชน์ใช้สอยของประดิษฐ์กรรมทางเทคโนโลยี

การครอบงำทางวัฒนธรรมพัฒนาขึ้นมาจากระบบตลาดเพียงตลาดเดียวในโลก เงื่อนไขและลักษณะของการผลิตถูกตัดสินในศูนย์กลางของตลาดดังกล่าว และการกระจายสู่รอบนอก ด้านวัฒนธรรมและการสื่อสารยังมีองค์ประกอบอีกตัวหนึ่งซึ่งซับซ้อนและมีผลต่อภาควัฒนธรรมและการสื่อสารในระบบ โลกเป็นพิเศษ สินค้าทางวัฒนธรรมและข่าวสาร โดยส่วนใหญ่ถูกผลิตขึ้นภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกับการผลิตสินค้าและบริการอื่น ๆ แต่ก็มิใช่จะเป็นเช่นนี้ทั้งหมด ตามที่เราต่างก็ทราบกันดีอยู่แล้วว่าสินค้าทางวัฒนธรรมและข่าวสารนั้นมีความหมายมากกว่า การเป็นสินค้าหรือเครื่องอุปโภคบริโภค เนื่องจากมันเป็นเครื่องหมายทางอุดมการณ์ของระบบทุนนิยม โลกเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมและพัฒนาในการสนับสนุนค่านิยม และศิลปวัฒนธรรมของระบบที่เป็นอยู่

แนวความคิดเกี่ยวกับจักรวรรดิหรือการครอบงำทางวัฒนธรรมในปัจจุบันคือ ผลรวมของกระบวนการซึ่งสังคมใดสังคมหนึ่งถูกรวมเข้ามาในระบบ โลกสมัยใหม่และการที่ชนชั้นที่ได้เปรียบในสังคมนั้นถูกดึงดูด กดดัน บังคับ หรือบางครั้งรับสินบน เพื่อให้สถาบันทางสังคมของตนสอดคล้อง หรือส่งเสริมค่านิยม และ โครงสร้างของศูนย์กลางการครองอำนาจของระบบ โลก

สื่อสาธารณะ เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดเป็นธุรกิจที่ถูกนำมาใช้ในระบบกระบวนการแทรกแซง ฝ่ายที่ครอบงำหรือแทรกแซงจำเป็นต้องเข้ายึดเวทีของสื่อ

ประเภทต่าง ๆ ให้ได้ หากต้องการให้การดำเนินการของตนเป็นผล ส่วนใหญ่แล้ว พวกเขาจะสามารถทำให้ระบบวิทย์และโทรทัศน์ เป็นระบบธุรกิจได้

การครอบงำทางวัฒนธรรมที่มาจากละคร โทรทัศน์เกาหลีนั้นเป็นความพยายามของประเทศเกาหลีใต้ที่ได้สรรหากรรมวิธีที่ตรงกับผู้รับในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความเป็นสมัยใหม่ปะปนมากับวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนเกาหลี เพื่อสร้างความสนใจต่อผู้รับ ในการครอบงำทางวัฒนธรรมนั้น ยังส่งผลถึงการซึมซับปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในการเป็นอยู่ของผู้คนที่ยินยอมและเปิดรับเอาวัฒนธรรมเกาหลีจากละคร โทรทัศน์เกาหลี มาผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมไทย โดยมีความคิดว่าต้องการให้ดูเท่าเทียมกันและดูเป็นสากลมากขึ้น

การเปิดรับและยอมรับวัฒนธรรมเกาหลีมากขึ้น อาจส่งผลให้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมเกาหลีกับไทยมากขึ้น อาจทำสภาพเดิมของวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป ในที่สุดจะเกิดความรุนแรงมากขึ้นและอาจส่งผลต่อผู้รับทั้งทางตรงและทางอ้อมก็เป็นได้

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารและการครอบงำทางวัฒนธรรมในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกชมโทรทัศน์เกาหลีของผู้ชมในกรุงเทพฯ เพื่อจะศึกษาและชี้ให้เห็นถึงการครอบงำทางวัฒนธรรมเกาหลีที่มีต่อผู้ชมชาวไทย อีกทั้งเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนตระหนักถึงภัยที่จะตามมา ทั้งการขาดดุลทางการค้าที่ต้องนำเข้าละครและสื่อต่าง ๆ จากประเทศเกาหลีใต้ เพราะถ้าไม่มีการศึกษาอย่างจริงจังเราอาจถูกคุกคามทางวัฒนธรรมและเกิดผลเสียต่าง ๆ ตามมา

แนวคิดเรื่ององค์ประกอบของละครโทรทัศน์

ละครโทรทัศน์ ในมุมมองของคนดู คือละครที่แพร่หลายทางหน้าจอแก้ว ส่วนใหญ่เป็นละครแบบหลายสิบตอนจบมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องแบบ นวนิยาย นำเสนออย่างต่อเนื่องภายในสัปดาห์ ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์และมีเช่นนี้ตลอดทั้งปีไม่มีขาด

ละครโทรทัศน์นั้นมิได้มีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องหลายฝ่าย และแต่ละฝ่ายก็รับรู้ละครโทรทัศน์กันไปคนละแง่มุม สำหรับกลุ่มผู้ชมนั้น ละครโทรทัศน์สามารถเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่ให้ความบันเทิงแก่มวลชนโดยทั่วไป และสำหรับผู้อุปถัมภ์รายการ ละครโทรทัศน์

สามารถเป็นสินค้าทางธุรกิจที่ธุรกิจต่าง ๆ อยากรุ่นมือเข้ามาเกี่ยวข้องและทำที่สุด
สำหรับผู้สร้างละครบางกลุ่ม ละครโทรทัศน์อาจมีความหมายเทียบเท่ากับผลงาน
ศิลปะชิ้นหนึ่ง

ละครโทรทัศน์ที่เราเลือกดูนั้น แท้ที่จริงแล้วแม้จะผ่านการคัดสรรมาจากเจ้าของ
สถานี ผู้อำนวยการสร้าง ผู้อุปถัมภ์หลายรายการ แต่ทั้งหมดนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับกลุ่มคนดู
ต่างหากที่จะเป็นผู้กำหนดละครโทรทัศน์ เพราะถ้าไม่มีความนิยมคนดูก็จะไม่มีผู้อุปถัมภ์
รายการ ไม่มีผู้อุปถัมภ์รายการก็จะไม่มีการสร้างตามมา

การศึกษาเรื่องของละครโทรทัศน์เกาหลีที่ออกอากาศทางโทรทัศน์จำเป็นที่จะต้อง
มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนต่าง ๆ ของละครโทรทัศน์เสียก่อน ซึ่งบทละครโทรทัศน์
แต่ละเรื่อง นันทิดา ดอกแก้ว (2551, หน้า 18-21) ได้สรุปไว้ว่า ประกอบไปด้วยสิ่งต่าง ๆ
ดังนี้

1.เค้าโครงเรื่อง (plot) หมายถึง การลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละครอย่างมี
เหตุผลและมีจุดหมายปลายทาง เค้าโครงเรื่องที่ดีจะต้องมีความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง
และมีความยาวพอเหมาะประกอบด้วย ตอนต้น ตอนกลาง และจบ เหตุการณ์ทุกตอนมี
ความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องสมเหตุสมผล ตามกฎแห่งกรรมคือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นใน
ฉากหนึ่งจะต้องเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำในฉากก่อนหน้า และในทำนองเดียวกัน
ก็จะเป็นสาเหตุของเรื่องราวที่เกิดขึ้นในฉากต่อไป

2. ตัวละครและการวางนิสัยตัวละคร (character and characterization) ซึ่งหมาย
รวมถึงพัฒนาการของนิสัยตัวละครด้วย ตัวละครคือ ผู้กระทำและผู้ได้รับผลการกระทำ
ในบทละครแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ตัวละครที่มีลักษณะเป็นแบบตายตัว (typed character) ที่สามารถมองเห็น
ได้แต่เพียงด้านเดียว และมักมีลักษณะนิสัยตามแบบฉบับที่นิยมใช้กันในบทละครทั่วไป
เช่น พระเอก นางเอก ผู้ร้าย ตัวโกง ตัวอิจฉา เป็นต้น

2.2 ตัวละครที่เห็นได้รอบด้าน (well-rounded character) หมายถึง ตัวละคร
ประเภทที่มีความลึกซึ้งและเข้าใจยากกว่าตัวละครประเภทแรก มักมีลักษณะคล้ายชีวิต
ของคนจริง ๆ ซึ่งอาจมองเห็นได้โดยรอบด้าน มีทั้งส่วนดีและส่วนเสียโดยการวาง
ลักษณะนิสัยตัวละคร คือการที่ผู้เขียนได้กำหนดให้ตัวละครนั้นมีลักษณะนิสัยตาม

ความเหมาะสมของเรื่องราวที่นำเสนอ ส่วนพัฒนาการของนิสัยตัวละครนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่กระทบกับชีวิต

3. ความคิด (thought) ความคิดที่อยู่ในบทละครนั้นคือ ข้อเสนอที่ผู้เขียน ได้พิสูจน์ว่าเป็นจริงจากเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละคร กล่าวคือ หลังจากที่ได้ชมละครเรื่องนั้น ๆ ไปแล้วผู้ชมจะได้รับแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารต่อผู้ชม

4. การให้ภาษา (diction) หรือบางตำราใช้ว่า Dialogue หมายถึง ศิลปะของการถ่ายทอดเรื่องราวและความคิดของผู้ประพันธ์ออกมาทางคำพูดของตัวละครหรือบทสนทนา การเขียนบทเจรจาที่ดีผู้เขียนจะต้องสามารถเขียนให้เหมาะสมกับประเภทของบทละคร ลักษณะนิสัยของผู้พูดและเหตุการณ์แต่ละตอนในฉาก และยังคงต้องมีความกระชับเพียงพอที่ผู้ชมฟังแล้วจะสามารถเข้าใจและติดตามเรื่องราวได้ตลอดคด้วย นอกจากนี้บทเจรจาที่ดีนั้นควรจะต้องแสดงลักษณะนิสัย ความคิดอ่าน ความรู้สึก ตลอดจนอารมณ์ของผู้พูด มีความหมายภายใต้คำพูดที่นำไปสู่การแสดงออกของตัวละครในแง่ของการกระทำตลอดจนมีผลเกี่ยวเนื่องในการดำเนินเรื่องอีกด้วย

5. เพลง (song) หมายถึง ศิลปะการถ่ายทอดเรื่องราวและความคิดของผู้ประพันธ์ออกมาทางบทเพลงที่ตัวละครขับร้อง แม้ว่าปัจจุบันบทละครจะมีได้มีเพลงทุกเรื่องเราก็สามารถใช้บทเพลงให้เป็นส่วนหนึ่งของบทละครได้ และบทเพลงในละครเรื่องนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ อย่างชนิดที่จะไม่สามารถตัดทิ้งได้เลยโดยไม่กระทบกระเทือนค่าของบทละครนั้น ๆ

6. ภาพ (spectacle) เนื่องจากบทละครไม่ได้เขียนขึ้นมาสำหรับการอ่าน แต่เป็นการเขียนขึ้นเพื่อนำมาแสดง ความเด่นของบทละครจึงมิได้อยู่ที่คำพูดของตัวละครที่พิมพ์ไว้บนหน้ากระดาษแต่เพียงอย่างเดียว สิ่งอื่น ๆ เช่น บทบาทของตัวละครที่จะสามารถนำมาแสดงให้เห็นได้ด้วยใบหน้า ท่าทางและจังหวะการเคลื่อนไหวที่แนบเนียน จะช่วยเพิ่มพูนรสชาติให้แก่ละครเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างมากบทละครที่ดีเด่นมักจะเต็มไปด้วยจุดต่าง ๆ ที่นักแสดง ผู้กำกับการแสดง ผู้ออกแบบและสร้างสรรค์ทางด้านต่าง ๆ จะสามารถนำมาตีแผ่ความหมายและการแสดงออกในแง่ของภาพที่ปรากฏสู่สายตาผู้ชมได้อย่างมีศิลปะชวนให้ติดตาม

เนื้อหาของบทละคร โทททัศน์ คุณภาพของเนื้อหาเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ละคร-
โทททัศน์นั้นมีคุณภาพและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น คุณภาพของเนื้อหาพิจารณาจากปัจจัย
3 ประการ คือ (นันทิดา ดอกแก้ว, 2551, หน้า 20)

1. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ในการประเมินค่าของเนื้อหานั้น กล่าวคือผู้ผลิต
ต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนในเรื่องหรือประเด็นที่ทำอยู่ รวมทั้งในเรื่อง
ของลักษณะนิสัยตัวละคร และชัดเจนในสิ่งที่ต้องการจะให้ผู้ชมติดตาม
2. คุณภาพในเรื่องของความแปลกใหม่ คือ การใช้กับสื่อใหม่ ๆ สร้างสรรค์ใน
รูปแบบใหม่หรือขยายโลกทัศน์ของผู้ชมให้กว้างขึ้น
3. คุณภาพในเรื่องของความเหมาะสมกับสถานการณ์ พิจารณาจากความสัมพันธ์
ของเนื้อหาต่อเหตุการณ์ร่วมสมัย ที่ทำให้คนคิดถึงประเด็นปัญหาที่อยู่รอบ ๆ ตัว ซึ่งทำ
ได้โดยการนำเสนอความหมายที่หมายที่มากขึ้น กล่าวคือผู้ผลิตเลือกเรื่องราวที่ร่วมสมัย
โดยนำเสนอแบบอ้อม ๆ ที่ทำให้คนดูไม่รู้สึกลัวถูกสอน

ละครเรื่องต่าง ๆ ที่นำเสนอต่อผู้ชมสามารถวิเคราะห์แก่นเรื่องของละคร (the
analysis of theme) ออกได้เป็น 6 ประเภท ได้แก่ (นันทิดา ดอกแก้ว, 2551, หน้า 20-21)

1. Love Theme ละครที่มีแนวเรื่องเกี่ยวกับความรัก เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องของ
ความรักไม่ว่าจะเป็นความรักระหว่างหนุ่ม-สาว สามี-ภรรยา โดยจะเป็นเรื่องของการใช้
ชีวิตอยู่ร่วมกัน ความสัมพันธ์ของความรักเกิดขึ้นได้อย่างไร มีอุปสรรคอย่างไร และจบลง
อย่างไร และแนวเรื่องความรักนี้จะรวมไปถึงความรักในครอบครัวด้วย
2. Morality Theme ละครที่มีแนวเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยา เนื้อเรื่องจะเกี่ยวข้องกับ
ปัญหาที่เกิดขึ้นจากหลักศีลธรรมของสังคม ละครจะแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของการทำ
ความดีว่าเป็นสิ่งที่สังคมปรารถนา หรือแสดงให้เห็นถึงการที่บุคคลเลือกที่จะกระทำ
ระหว่างความดีกับความชั่ว และผลที่ได้รับจากการทำดีและทำชั่ว
3. Idea Theme ละครที่มีแนวเรื่องประเภทนี้จะแสดงให้เห็นถึงบุคคลที่มีความ
พยายามที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุในสิ่งที่ตนปรารถนา บุคคลประเภทนี้อาจจะเป็น
นักปฏิวัติผู้ที่มีอุดมการณ์ชาตินิยม เสรีนิยม เป็นนักบวชหรือเป็นศิลปินก็ได้ ซึ่งมีความคิด
ที่แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไปในสังคม อาจจะรุนแรงกว่า หรืออาจจะเป็นการต่อต้านกับ
สิ่งที่สังคมเป็นอยู่

4. Power Theme เป็นแนวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจเป็นเรื่องของความขัดแย้งระหว่างบุคคล 2 คน หรือ 2 กลุ่มที่มีความต้องการในสิ่งเดียวกัน เช่น ตำแหน่งหน้าที่การมีอำนาจในการควบคุม สถานการณ์ ความขัดแย้งส่วนบุคคล ความขัดแย้งระหว่างชนชั้น รวมถึงการแสวงหาอำนาจด้วยการต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ

5. Career Theme เป็นเนื้อเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามของบุคคลที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จเพื่อสถาบันหรือประเทศชาติ โดยต้องฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

6. Outcast Theme เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องของคนที่ดำเนินชีวิตในสังคมที่แตกต่างจากคนทั่วไป จากสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ สาเหตุทางร่างกาย เช่น คนพิการ รูปร่างหน้าตาน่าเกลียด หรือเนื่องมาจากสาเหตุทางสังคม เช่น นักโทษ โสเภณี เด็กกำพร้า โดยเนื้อเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงการใช้ชีวิตของบุคคลเหล่านี้ในสังคม ปฏิกริยาที่เขาแสดงออกต่อสังคมและสังคมปฏิบัติต่อเขา

ละครโทรทัศน์เกาหลีที่มาใช้ศึกษาครั้งนี้ มีเนื้อหาหลายประเภท ซึ่งแนวความคิดเรื่ององค์ประกอบละครโทรทัศน์นี้สามารถส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ และมีประโยชน์ในการศึกษาเนื้อหาของละครโทรทัศน์เกาหลีที่มีการนำเสนอในแต่ละแง่มุมต่อไป

ทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจ

เป็นการศึกษาที่เน้นผู้รับสาร (media consumer) ผู้รับสารมีกระบวนการอย่างไรในการเลือกเปิดสื่อหนึ่ง ๆ หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสาร (communication behavior) ที่ครอบคลุมถึงภูมิหลังของผู้รับสาร ประสบการณ์ที่ผู้รับสารมีต่อสื่อ (สุรพงษ์ โรจนเสถียร, 2533, หน้า 114)

พฤติกรรมการใช้สื่อของมนุษย์เกิดจากความต้องการ (needs) ซึ่งความต้องการของแต่ละคนจะมีที่มาต่าง ๆ กัน การเปิดรับสื่อของบุคคลเพื่อสนองความต้องการอันเกิดจากพื้นฐานด้านจิตใจของบุคคลนั้น ๆ และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับจากสังคม

แม้ว่าการใช้สื่อมวลชนจะไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับความต้องการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ แต่มีความเกี่ยวข้องบางอย่าง เช่น ความต้องการข่าวสารข้อมูล หรือการเปิดรับสื่อมวลชน อาจเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องจดเซยบางอย่างที่ขาดไปหรือหาไม่ได้ในขณะนั้น เช่น ความต้องการติดต่อกับผู้อื่น การบริโภคสื่อถือเป็นตัวแปรที่ช่วยให้ระบบสังคมของมนุษย์เข้าสู่สมดุล และทำให้มนุษย์มีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามปกติ พฤติกรรมการรับสารของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดจากปฏิกิริยาตอบโต้ต่อความต้องการของมนุษย์ที่จะรักษารูปแบบพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

ผู้รับสารเลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ และเลือกรับเนื้อหาของสารเพื่อสนองความต้องการของตน จึงทำให้เกิดแนวคิดใหม่ในการสื่อสาร โดยผู้รับสารจะตัดสินใจโดยอาศัยพื้นฐานความต้องการของตนเองเป็นหลัก จึงเกิดการวิจัยของ Katz, Blumler, and Gurevitch (1983) โดยศึกษาข้อมูลซึ่งเก็บจากผู้ใช้สื่อในประเทศอิสราเอล งานวิจัยชิ้นนี้ได้สำรวจขั้นพื้นฐานและความพยายามที่จะประดิษฐ์เครื่องมือในการวัดมากกว่าที่จะเป็นการศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐานใด ๆ เนื่องจากเป็นงานวิจัยชิ้นแรกที่มีการวิจัยการใช้สื่อและความพึงพอใจ และได้สร้างมาตรวัดความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมขึ้น โดยนำองค์ประกอบ 3 อย่างมารวมเป็นความต้องการในแง่ต่าง ๆ องค์ประกอบทั้ง 3 ได้แก่

1. Mode คือ ลักษณะของความต้องการ ประกอบด้วย
 - 1.1 ต้องการเพิ่มมากขึ้น (จากที่มีอยู่แล้ว)
 - 1.2 ต้องการให้ลดน้อยลง (จากที่มีอยู่แล้ว)
 - 1.3 ต้องการให้ได้มา (ยังไม่มีเลย)
2. Connection คือ จุดประสงค์ของการใช้สื่อ ประกอบด้วย
 - 2.1 รับข่าวสาร ความรู้
 - 2.2 เพื่อประสบการณ์ทางอารมณ์ (ความตื่นเต้น ความสนุกสนาน)
 - 2.3 เพื่อความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือ และความมั่นคงของสถานภาพ
 - 2.4 เพื่อสร้างหรือธำรงรักษาความสัมพันธ์

3. Referent คือ บุคคลหรือสิ่งภายนอก ที่มนุษย์โยงการติดต่อไปถึงในระดับต่าง ๆ โดยเริ่มจากระดับใกล้ตัว จนออกห่างไปเรื่อย ๆ ดังนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2545 หน้า 308-309)

3.1 ตนเอง

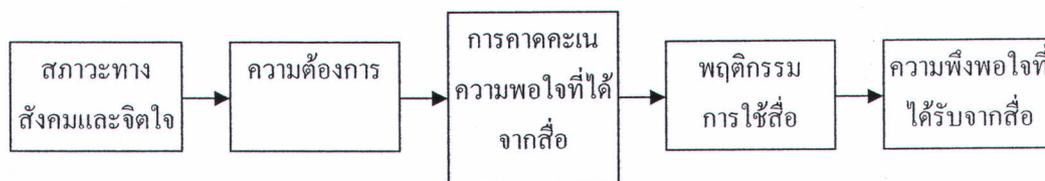
3.2 เพื่อนฝูง

3.3 ครอบครัว

3.4 ชนบทธรรมเนียมประเพณี สังคม

3.5 โลกกว้าง

3.6 สิ่งอื่น ๆ ที่มีอยู่เหนือระดับการรับรู้ทางกายภาพ เช่น อำนาจเหนือธรรมชาติ
องค์ประกอบทั้งสามนี้ Katz et al. (1983) ได้สร้างข้อความแสดงความต้องการ (needs) ของบุคคลในการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อตอบสนองให้เกิดความพึงพอใจ (gratifications) ซึ่งสามารถสร้างเป็นแบบจำลองได้ดังนี้

ภาพ 1 การใช้สื่อเพื่อสนองความพึงพอใจของ Katz

ที่มา. จาก *Utilization of Mass Communications by the Individual* (p. 318), by E. Katz, J. G. Blumler, and M. Gurevitch, 1983, London: Sage.

แบบจำลองของ Katz et al. (1983) สามารถอธิบายได้ว่า กระบวนการรับสารในการสื่อสารมวลชน การใช้สื่อมวลชนโดยปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสาร

โดยสภาวะของสังคมและจิตใจที่แตกต่างกันทำให้มนุษย์มีความต้องการที่แตกต่างกัน และมีความคาดหวังและพฤติกรรมในการเลือกใช้สื่อที่จะช่วยสนองความต้องการที่แตกต่างกันออกไป ผลสุดท้ายความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อจะแตกต่างกันไป

สามารถยกตัวอย่างให้เห็นได้ดังนี้ เช่น ความต้องการเป็นคนรอบรู้ข่าวสารบ้านเมืองที่ทันสมัย เพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ๆ ในสังคมและมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่าการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยสนองความต้องการได้ จึงเลือกใช้สื่อมวลชนโดยเลือกดูรายการข่าวจากวิทยุโทรทัศน์ ฟังข่าวจากวิทยุกระจายเสียง หรืออ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่จะใช้ให้ได้รับความพึงพอใจตามที่ตนเองต้องการ ทำให้เป็นผู้รอบรู้และทันสมัย เช่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือเปลี่ยนลักษณะนิสัย และพฤติกรรมบางอย่างได้ (จันทิมา เขียวแก้ว, 2546, หน้า 178)

ทฤษฎีในการเลือกสรรและการแสวงหาข่าวสาร

กระบวนการเลือกสรรของผู้รับสารเป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดประสิทธิผลและความล้มเหลวของการสื่อสาร เนื่องจากผู้รับสารแต่ละคนจะมีกระบวนการเลือกสรรข่าวสาร ข้อมูลที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรม ซึ่งไม่เหมือนกัน

กระบวนการเลือกสรรทำหน้าที่เสมือนเครื่องกรอง (filters) ข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์เรา ซึ่งประกอบด้วยการกรอง 3 ชั้น (สุรัตน์ ตรีสกุล, 2546, หน้า 271)

1. การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (selective exposure or selective attention) หมายถึง แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับ หรือเลือกสนใจข่าวสารที่สอดคล้องกับทัศนคติเดิมของผู้รับสาร และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเดิมของตนเอง ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารใหม่ที่ไม่ลงรอยหรือสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือทัศนคติที่มีอยู่เดิมแล้ว จะเกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุล หรือความไม่สบายใจ การหลีกเลี่ยงภาวะดังกล่าวก็ต้องแสวงหาข่าวสารหรือเลือกสรรเฉพาะข่าวที่ลงรอยกับความคิดเดิมของตน

นอกจากทัศนคติเดิมที่เป็นตัวกำหนดในการเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว ยังมีปัจจัยด้านสังคม จิตใจ และลักษณะส่วนบุคคลอีก ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (เช่น ระดับการศึกษา วัย อาชีพ รายได้ เป็นต้น) ความเชื่อ ลัทธินิยม อุดมการณ์ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม และประสบการณ์

2. การเลือกรับรู้หรือตีความ (selective perception or selective interpretation) เมื่อบุคคลเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ใจว่าข่าวสารนั้นจะถูกรับรู้เป็นไปตามเจตนาธรรมของผู้ส่งสารทั้งหมด ผู้รับสารแต่ละคนอาจตีความข่าวสารขึ้นเดียวกันที่ส่งผ่านสื่อมวลชนไม่ตรงกัน ความหมายของข่าวสารที่ส่งไปจึงจะมีได้อยู่ที่ตัวอักษร รูปภาพ หรือคำพูดเท่านั้น แต่อยู่ที่ผู้รับสารจะเลือกรับรู้หรือตีความตามทัศนคติและประสบการณ์ ความคาดหวัง แรงจูงใจ ความต้องการและสภาวะร่างกายในขณะนั้น

3. การเลือกจดจำ (selective retention) แนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารส่วนที่สอดคล้อง กับความต้องการ ความสนใจ ทัศนคติ ความคาดหวังของผู้รับสารและมักจะลืมส่วนที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วย งานวิจัยของฮอลพอร์ตและโพสท์แมน พบว่าการถ่ายทอดข่าวลือจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง ผู้รับมักถ่ายทอดเรื่องราวไปยังคนอื่น ๆ ไม่ครบถ้วนเพราะแต่ละคนจะเลือกจดจำเฉพาะส่วนที่ตนเองเห็นว่าน่าสนใจเท่านั้น ส่วนที่เหลือมักจะลืมหรือไม่นำไปถ่ายทอดต่อ

การเลือกจดจำเปรียบเสมือนเครื่องกรองชั้นสุดท้ายที่มีผลต่อการส่งสารไปยังผู้รับสาร บางครั้งข่าวสารอาจถูกปฏิเสธตั้งแต่ขั้นแรก โดยการไม่เลือกอ่าน หรือฟัง หรือเลือกชมสื่อมวลชนบางรายการหรือบางฉบับ ในกรณีที่ผู้รับสารหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้รับสารจะพยายามตีความข่าวสารที่ได้รับตามความเข้าใจหรือความต้องการของตน หากข่าวสารนั้นไม่เปิดโอกาสให้ตีความแตกต่างไปได้ เพราะความชัดเจนที่เข้าใจตรงกันอยู่แล้ว ผู้รับสารก็ยังมีโอกาสปฏิเสธข่าวสารนั้นได้อีก คือจะเลือกจดจำเฉพาะบางส่วนที่ตนเองสนใจหรือต้องการเท่านั้น

การแสวงหาข่าวสารจะเน้นถึงพฤติกรรมการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล คือ ต้องการได้รับข่าวสาร (information) และความบันเทิง (entertainment)

การแสวงหาข่าวสารหรือการเลือกรับข่าวสารนั้น นอกจากสนับสนุนทัศนคติหรือความคิดและความเข้าใจที่มีอยู่เดิมแล้ว ยังเป็นการแสวงหาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่น ๆ เช่น เพื่อให้เกิดความรู้ ใช้แนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาและเพื่อความบันเทิง นอกจากนี้การที่บุคคลจะตัดสินใจแสวงหาข่าวสาร หรือหลีกเลี่ยงการเปิดรับข่าวสารนั้น ขึ้นอยู่กับผลตอบแทนในการที่จะรับรู้ข่าวสารใด ๆ อีกด้วย

(จันทิมา เขียวแก้ว, 2546, หน้า 179-182)

ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล

การสื่อสารจัดเป็นพฤติกรรมสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ เมื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติทางประชากรแตกต่างกัน พฤติกรรมโดยทั่ว ๆ ไปแตกต่างกัน นักวิชาการสื่อสารบางกลุ่ม จึงเชื่อว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับการสื่อสารของบุคคลนั้น ๆ จึงน่าจะแตกต่างกันด้วย (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542, หน้า 44)

ผู้รับสารที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน จะมีความสนใจต่อข่าวสารแตกต่างกัน (พัชนี เชมจรรยา, 2541, หน้า 211) งานวิจัยที่ใช้แนวคิดประชากรมักจะมองความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านประชากรกับพฤติกรรมการเปิดรับสารจากสื่อต่าง ๆ เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในแต่ละกลุ่มประชากรย่อมมีกิจกรรม การดำเนินชีวิต การมีเวลาว่างที่แตกต่างกัน ผลจากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา ได้แสดงให้เห็นการเปิดรับสื่อมวลชนของผู้รับสารที่มีลักษณะทางประชากรต่าง ๆ ดังนี้ (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542 หน้า 44-45)

1. อายุ (age) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างในเรื่องของความคิด และพฤติกรรม คนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยม คนที่มีอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษ์นิยมมากกว่า (more conservative) คนที่มีอายุน้อยมักเป็นคนยึดถืออุดมการณ์มากกว่า (more idealistic) ใจร้อนกว่า (more impatient) และมองโลกในแง่ดีกว่า (more optimistic) คนที่มีอายุมากจะมีความระมัดระวัง (cautious) มองโลกในแง่ร้าย (pessimistic) ไม่ยอมให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในสังคมส่งผลกระทบต่อสถานะทางสังคม สร้างความลำบากในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง คนที่อายุต่างกันยังมีประสบการณ์ของชีวิตที่แตกต่างกันไปด้วย จึงทำให้ทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของคนต่างรุ่นต่างวัยไม่เหมือนกัน ผู้สูงอายุจะเลือกใช้สื่อหรือรูปแบบของการสื่อสารเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน และต่างจากคนในวัยอื่น

ผู้สูงอายุจะเปิดรับสารสนเทศจากสื่อสิ่งพิมพ์ด้วยอักษรตัวโต แผ่นเสียง แถบเสียง หนังสือภาพ ส่วนรูปแบบของการสื่อสารจะเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล การสาธิต และมีการใช้สื่อมวลชนในระดับมาก เนื้อหาของสารสนเทศที่ต้องการจะเป็นสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความรู้ในการดูแลสุขภาพของตนเอง และความรู้ที่ช่วยให้

ตนเองทันสมัยต่อเหตุการณ์ไม่เป็นคนล้าหลัง (จันทิมา เขียวแก้ว, 2546, หน้า 192)

นอกจากความแตกต่างในเรื่องความคิดแล้ว อายุยังเป็นสิ่งกำหนดความยากง่ายในการจูงใจด้วย คนที่มีอายุมาก โอกาสที่จะเปลี่ยนใจหรือถูกชักจูงใจจะน้อยลง คนที่มีวัยต่างกันมักจะมีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไปด้วย คนที่มีอายุมากมักจะใช้สื่อมวลชนเพื่อแสวงหาข่าวสารหนัก ๆ มากกว่าเพื่อความบันเทิง (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, หน้า 112-114)

2. การศึกษา (education) การศึกษาจัดเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิต การศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้มนุษย์รู้จักตนเองตามความเป็นจริงว่ามีรากฐานเป็นอย่างไร มีพื้นฐานอย่างไร มีความถนัด มีศักยภาพภาพด้านใด ควรขัดเกลาฝึกฝนด้านไหน ความรู้จักตนเองจะทำให้เกิดความมั่นใจในการดำเนินชีวิต การศึกษาที่ต่างกันของผู้รับสารจะมีผลต่อทักษะการสื่อสาร ความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรมการสื่อสารคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน สาขาวิชาที่ต่างกัน จึงมีความรู้สึกรู้จักคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไป การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจข่าวสารที่สอดคล้องกับความรู้ ทักษะคติ ความเชื่อ หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จะมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการรับสารอายุและการศึกษาจะสามารถอธิบายความแตกต่างของพฤติกรรมในการสื่อสาร การเลือกเปิดรับสื่อมวลชนและระดับของการศึกษามีความสัมพันธ์กัน (สมควร กวียะ, 2540, หน้า 114)

บุคคลที่มีการศึกษาสูง หรือมีความรู้ดีจะเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะมีความเข้าใจศัพท์มาก และมีความเข้าใจสารได้ดี แต่คนเหล่านี้มักจะไม่ค่อยเชื่ออะไรง่าย ๆ สารที่ไม่มีหลักฐานหรือเหตุผลสนับสนุนเพียงพอจะถูกโต้แย้งจากคนเหล่านี้ โดยทั่วไปแล้วคนที่มีการศึกษาสูงจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาดำ คนที่มีการศึกษาสูงจะใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ส่วนคนที่มีการศึกษาดำมักจะใช้สื่อประเภทวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, หน้า 116-117)

พฤติกรรมในการเปิดรับสารจะจัดสรรเวลาในชีวิตประจำวันของผู้รับสารเอง บุคคลที่มีการศึกษาสูงมักต้องถูกจัด โดยแบบแผนของการทำงานที่แตกต่างไปจากผู้มี

การศึกษาน้อย คนที่มีการศึกษาสูงมักมีการทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ที่ต้องใช้เวลาออกงาน และมีการจัดสรรเวลาในการเปิดรับสื่อให้เหมาะสมกับตนเอง คนที่มีการศึกษาสูงและอายุมากนิยมเปิดรับข่าวและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชนเนื้อหาหนักกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาน้อย (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542, หน้า47)

3. เพศ (sex) การวิจัยทางจิตวิทยาได้แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างกันมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงมักเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ (emotional) โอนอ่อนผ่อนตาม (submissive) และเป็นแม่บ้านแม่เรือน นอกจากนี้ผู้หญิงยังถูกชักจูงและเปลี่ยนความคิด ทัศนคติของตนได้ง่ายกว่าผู้ชาย ผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่าผู้หญิงและจดจำข่าวได้มากกว่าผู้หญิงด้วย (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, หน้า 114)

พฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมวลชนเพศหญิงจะใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ และฟังเพลงมากกว่าผู้ชาย เพราะเพศหญิงมักเป็นแม่บ้านมากกว่าทำงานนอกบ้าน โอกาสที่จะเปิดโทรทัศน์มีมากกว่า ซึ่งโทรทัศน์เป็นสื่อที่ใช้ความพยายามน้อย ผู้หญิงสามารถเปิดชมโทรทัศน์ไปในขณะที่ทำงานบ้าน หรือเลี้ยงลูก ส่วนผู้ชายส่วนใหญ่ทำงานนอกบ้าน โอกาสจะได้ชมโทรทัศน์น้อยกว่า

ความแตกต่างทางเพศจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมในการติดต่อสื่อสารและความต้องการในการรับข่าวสารที่แตกต่างกัน โดยอายุแต่ละช่วงวัยต่างก็มีโอกาสในการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน ทำให้มีพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อทั้งประเภทของสื่อ ปริมาณและเนื้อหาของสื่อจึงมีความแตกต่างกันด้วย (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542, หน้า 48-51)

4. รายได้ (income) เป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉลี่ยแล้ว คนที่มีการศึกษาสูง มักจะมีรายได้สูงตาม และนิยมเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ เนื้อหาที่ค่อนข้างหนัก ไม่ค่อยสนใจเนื้อหาด้านความบันเทิง คนที่มีฐานะดีและมีการศึกษาสูง เป็นกลุ่มคนที่ได้รับข่าวสารที่มีเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนมากที่สุด ผู้ที่มีรายได้สูง มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีมักถูกผลักดันให้มีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้หาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ การเปิดรับข่าวสารจึงจำเป็นสำหรับ

ผู้รับสารกลุ่มนี้มากกว่ารายการโทรทัศน์ซึ่งส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาด้านความบันเทิง คนที่มีการศึกษาน้อย ส่วนใหญ่มักมีรายได้ต่ำถึงปานกลาง ไม่ค่อยมีรายได้สูง ผู้รับสารที่มีการศึกษาน้อย และรายได้ต่ำมีทักษะในการอ่านน้อย และขาดเงินที่จะไปหาความบันเทิงอื่น ๆ จึงมักอาศัยเครื่องรับโทรทัศน์เป็นเครื่องช่วยให้ชีวิตประจำวันรื่นรมย์ น่าสนใจมากขึ้น (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2542, หน้า 49-50)

5. ศาสนา (religion) การนับถือศาสนามีอิทธิพลต่อตัวผู้รับสารเองในด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม ศาสนามีส่วนเกี่ยวข้องกับคนและกิจกรรมในชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งศาสนามีอิทธิพลต่อความคิดของคนอย่างน้อย 3 ด้าน คือ

- 5.1 อิทธิพลต่อทัศนคติ ด้านศีลธรรม คุณธรรม และความเชื่อทางจรรยา
- 5.2 อิทธิพลต่อทัศนคติด้านเศรษฐกิจ
- 5.3 อิทธิพลต่อทัศนคติด้านเมือง

ในด้านการเปิดรับสื่อ การเป็นผู้เคร่งครัดทางศาสนามีผลทำให้มีการเปิดรับสื่อลดลง เนื้อหาสาระของสารที่ผู้รับสารที่เคร่งหรือปฏิบัติธรรมทางศาสนาจะเปิดรับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับธรรมที่ความแตกต่างในประเด็นต่าง ๆ ของศาสนาจึงทำให้ปัจจัยทางด้านความเชื่อทางศาสนาของผู้รับสารมีความสำคัญ เพราะคนที่นับถือศาสนาต่างกัน จะมีความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, หน้า 117-118)

6. สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (socio-economic status) หมายถึง อาชีพ (occupation) รายได้ (income) เชื้อชาติ และชาติพันธุ์ (race and ethnic group) ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว (family background) สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้รับสารมีอิทธิพลอย่างมากต่อปฏิกริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสาร สถานะทางสังคม และเศรษฐกิจทำให้คนมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยม และเป้าหมายที่ต่างกัน คนที่มีพื้นฐานทางครอบครัวต่างกันย่อมมีค่านิยม ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมที่ต่างกัน อิทธิพลของครอบครัวมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล โดยคนที่ม้อชีพต่างกัน ย่อมมองโลก มีแนวความคิด มีอุดมการณ์ มีค่านิยมต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป

นอกจากครอบครัวและอาชีพแล้ว รายได้ ตลอดจนเชื้อชาติก็มีบทบาทสำคัญต่อผู้รับสาร รายได้เป็นเครื่องกำหนดความต้องการ กำหนดความคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ คนที่มีฐานะดีหรือรายได้สูงยังใช้สื่อมวลชนมาก และใช้สื่อมวลชนเพื่อแสวงหาเรื่องราว ข่าวสารหนัก ๆ (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, หน้า 114-116)

ลักษณะของประชากรที่แตกต่างกัน คือ เพศ การศึกษา อายุ รายได้ อาชีพ ศาสนา สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมในการเลือกเปิดรับสื่อที่แตกต่างกัน บุคคลที่มีวัยต่างกันย่อมเปิดรับสื่อแตกต่างกันด้วย ซึ่งสามารถสรุปได้จากพื้นฐาน ดังนี้

1. บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ และสภาพจิตวิทยา
2. ความแตกต่างกันดังกล่าวนี้ เป็นเพราะบุคคลมีการเรียนรู้จากสังคมแตกต่างกัน
3. บุคคลที่อยู่ต่างสภาพแวดล้อมกัน จะได้รับการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน
4. การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และบุคลิกภาพแตกต่างกันดังกล่าว

จะเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญที่เป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลคือ สภาพเงื่อนไข (condition) ที่แต่ละบุคคลได้รับจากสังคมหรือสภาพแวดล้อม ข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมเปรียบเหมือนสิ่งเร้าที่ทำให้ผู้รับสารแต่ละคนมีการตอบสนองต่างกัน รวมทั้งสร้างลักษณะความแตกต่างของบุคคลด้วย (พัชนี เษยจรรยา, 2541, หน้า 211-212)

ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสื่อ

การเลือกรับสื่อต่าง ๆ ของผู้รับสาร ผู้รับสารจะเลือกรับเปิดรับตามลักษณะดังต่อไปนี้ (พรทิพย์ วรกิจ โภคาทร, 2530, หน้า 292)

1. เลือกรับสื่อที่สามารถจัดหาได้ (availability) ธรรมชาติของมนุษย์นั้นจะใช้ความพยายามเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น อะไรที่หามาได้ยาก ๆ มักจะไม่ได้รับการเลือก แต่ถ้าสามารถได้มาไม่ยากนัก มักจะเลือกสิ่งนั้น เช่นเดียวกับสื่อ ผู้รับสารจะเลือกสื่อที่ไม่ต้องใช้

ความพยายามมาก ตัวอย่างในชนบท ประชาชนส่วนใหญ่จะเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียง เป็นสำคัญ เพราะตนเองสามารถจัดหาวิทยุมาได้ง่ายกว่าสื่ออื่น เป็นต้น

2. เลือกสื่อที่สอดคล้อง (consistency) กับความรู้ ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ ของตน ตัวอย่างเช่น นิสิตนักศึกษา และนักวิชาการ มักนิยมอ่านหนังสือพิมพ์มติชนหรือ สยามรัฐมากกว่า เพราะหนังสือพิมพ์ดังกล่าว ให้ข่าวสารสาระความรู้ในแง่วิชาการที่ สอดคล้องกับตน

3. เลือกสื่อที่ตนสะดวก (convenience) ในปัจจุบันผู้รับสาร สามารถเลือกรับสื่อ ได้ทั้งทางวิทยุ และวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสื่อบุคคล แต่ละคนก็จะมีพฤติกรรมการรับสื่อที่แตกต่างกัน ตามที่ตนสะดวก เช่น บางคนมักนิยม รับฟังข่าวสารกระจายเสียงขณะขับรถ บางคนชอบนั่ง หรือนอนชมโทรทัศน์ บางคน ชอบอ่านหนังสือในห้องสมุด เป็นต้น

4. เลือกสื่อตามที่เคยชิน (accustomedness) ปกติจะมีบุคคลกลุ่มหนึ่งในทุกสังคม ที่จะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงการรับสื่อที่ตนเคยรับอยู่ ซึ่งมักจะพบในบุคคลที่มีอายุมาก เช่น เคยรับฟังวิทยุกระจายเสียงเป็นประจำไม่สนใจวิทยุโทรทัศน์ หรือสื่ออย่างอื่น เป็นต้น

5. ลักษณะเฉพาะของสื่อ จากที่กล่าวมาแล้วทั้ง 4 นั้น เป็นความต้องการของผู้รับ สารเป็นหลักแต่ในข้อนี้ก็กลับเป็นคุณลักษณะเฉพาะของสื่อที่มีผลต่อการเลือกสื่อของ ผู้รับสาร ตัวอย่างเช่น ลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์ คือสามารถให้ข่าวสาร ในรายละเอียด ดีกว่า ราคากถูก และสามารถนำติดตัวไปได้ทุกแห่ง หรือวิทยุโทรทัศน์ ทำให้เห็นภาพจริง ได้เข้าใจ มีความรู้สึกเหมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์มีแสงสีดึงดูดใจ ในขณะที่วิทยุโทรทัศน์ สามารถพักผ่อนอิริยาบถได้อย่างสบาย เป็นต้น

การเลือกเปิดรับข่าวสารของแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องศึกษา ปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภครับสารจากสื่อต่าง ๆ ในเรื่องของพฤติกรรมการเปิดรับชมละคร โทรทัศน์เกาหลี ผู้ชมแต่ละคนมีความต้องการเลือกชมด้วยเหตุผลใด เพราะชอบใน บทละคร ผู้แสดง หรือการแต่งกาย เป็นต้น

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

มนุษย์คิดสื่อมวลชนขึ้นมาเพื่อที่จะติดต่อกับผู้รับสารเป็นจำนวนมากได้รวดเร็วในเวลาเดียวกัน โดยทั่วไปแล้วสื่อที่เรียกว่าสื่อมวลชนได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และภาพยนตร์

การที่บุคคลจะเลือกรับข่าวสารใดจากสื่อมวลชน ขึ้นอยู่กับการคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลตอบแทนกับการลงทุนลงแรง และพันธะผูกพันที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าการลงทุนลงแรง หรือการต้องใช้ความพยายามที่จะรับรู้หรือการทำความเข้าใจแล้ว บุคคลก็อาจเพิกเฉยต่อข่าวสารนั้น (Schramm, 1973, pp. 121-122)

การเลือกรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น จะขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐาน คือ (กาญจนา แก้วเทพ, 2545, หน้า 74-75)

1. ประสบการณ์ เนื่องจากผู้รับสารย่อมมีประสบการณ์เกี่ยวกับข่าวสาร วัตถุประสงค์ของ ฯลฯ แตกต่างกันไป ประสบการณ์จึงเป็นตัวแปรที่ทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารที่เคยเห็นแตกต่างกัน
2. การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสาร เนื่องจากผู้รับสารอาจจะแสวงหาข่าวสารที่ต้องการเพื่อสนองจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสารจึงจะช่วยให้ผู้รับสารได้เรียนรู้ว่า ข่าวสารอย่างหนึ่งมีประโยชน์แตกต่างกับข่าวสารอีกอัน จึงก่อให้เกิดพัฒนาการและปรับปรุงอุปนิสัย และรูปแบบการแสวงหาข่าวสาร
3. ภูมิหลังแตกต่างกัน เนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์ที่มักจะสนใจสิ่งที่คนไม่เคยพบมาก่อนรวมทั้งสนใจในความแตกต่าง หรือการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่เป็นอยู่ขณะนั้นไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุ สิ่งของ หรือเรื่องราวต่าง ๆ
4. การศึกษา และสภาพทางสังคม นับเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ขึ้นในตัวบุคคล และเป็นตัวชี้พฤติกรรมสื่อสารของผู้นั้นทั้งพฤติกรรมอย่างไรก็ตามในการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด หรือทฤษฎีด้านการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการชมละคร โทรทัศน์นั้นจะแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล

ละครโทรทัศน์ถือว่าเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงบุคคลได้ทั้งกลุ่มครอบครัวที่นิยมดูละครโทรทัศน์ด้วยกัน อาทิ กลุ่มแม่ค้า แม่บ้านที่ชอบพูดคุยกันถึงละครยอดนิยมในช่วงนั้น ๆ กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มคนวัยทำงาน ฯลฯ ด้วยเนื้อหาของละครที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ที่ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ของผู้ชมที่เครียดจากการทำงาน ดึงดูดความสนใจในช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งยังใช้เป็นเพื่อนแก้เหงาในเวลาที่ทำกิจกรรมอื่น ๆ ไปด้วย และว่างจากการทำงาน โดยคุณลักษณะของละครโทรทัศน์ที่สามารถกระตุ้นจิตใจผู้ชม มีลักษณะดังนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2545, หน้า 74-75)

1. ละครโทรทัศน์ช่วยให้ผู้ชมได้ปลดปล่อยอารมณ์ (emotional release) โดยผ่านการดำเนินเรื่อง และการกระทำของตัวละครทำให้ผู้ชมได้หัวเราะ ร้องไห้ ได้เปล่งใจ ได้ตื่นเต้นกับเหตุการณ์ที่พลิกผันอย่างเหนือความคาดหมาย

2. ละครโทรทัศน์ให้โอกาสผู้ชมได้เติมเต็มจินตนาการ (fantasy fulfilment) ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (ตามหลักจิตวิเคราะห์เรียกว่า wishful thinking) ในขณะที่โลกที่เป็นจริงในชีวิตประจำวันนั้นซ้ำซาก ขาดสีสัน การนั่งดูละครโทรทัศน์จึงเปรียบเสมือนการเปิดโลกที่มีสีสันสดใสแห่งจินตนาการให้ผู้ชมได้สัมผัสประสบการณ์

3. ละครโทรทัศน์เปิดโอกาสให้ผู้ชมได้ค้นหาข้อมูล และคำแนะนำจากตัวละครที่ตนชอบ เพื่อจะได้นำมาพิจารณาปรับใช้กับชีวิตจริงของตนเอง วิเคราะห์แหล่งกำเนิดความบันเทิงของละครโทรทัศน์จากมุมมองผู้ชมสตรี และพบคุณลักษณะสำคัญของความรื่นรมย์ใจ ดังนี้

3.1 Validation ละครโทรทัศน์สามารถตอกย้ำบางอย่างในชีวิตของผู้หญิง ความรื่นรมย์ใจนั้นมาจากการที่ละครโทรทัศน์นั้นได้พรรณนาถึงชีวิตอย่างละเอียดลออ ทุกแง่มุม รายละเอียดดังกล่าวนี้ให้มีความรู้สึกคุ้นเคย (sense of familiarity) อาจจะมีบางครั้งก็อาจชอบลองออกนอกกรอบนอกทาง ชอบความแปลกใหม่ออกไปบ้างเรื่องราวดังกล่าวสามารถคาดเดาได้ (predictability) และตัวละครต่าง ๆ ก็สามารถมองเห็นได้ กระจ่างใสชัดเจน (transparency of the character) หลายครั้งที่ตัวละครจะบอกเล่าความรู้สึกให้กับผู้ชมรับรู้อย่างหมดไส้หมดพุงขนาดว่าตัวละครอื่น ๆ ยังไม่รู้เลย

3.2 Reassurance เนื่องจากเรื่องราว/แก่นเรื่องของตัวละครโทรทัศน์นำเอาบางส่วนเสี้ยวของชีวิตจริงมาแสดง และไม่ว่าตอนเริ่มต้น หรือการดำเนินเรื่องจะสร้าง

ให้ตัวละครต้องมีวิกฤตในชีวิตขนาดใดก็ตาม แต่เมื่อถึงตอนสุดท้ายแล้วละครโทรทัศน์ จะจบลงอย่างแฮปปี้เอนดิ้ง (happy ending) ตัวละครดี ๆ จะได้รับรางวัล ตัวละครเลวร้าย จะถูกลงโทษ การดำเนินเรื่องดังกล่าวให้ความมั่นใจแก่ผู้ชมว่า ชีวิตเราก็น่าจะจบลงแฮปปี้เอนดิ้ง และหลักการที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว นั้นยังคงใช้การได้คืออยู่เสมอ ความรู้สึกมั่นใจดังกล่าวสร้างความพอใจแก่ผู้ชมได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้รวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกชมละครโทรทัศน์เกาหลีของผู้ชมในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะกล่าวดังต่อไปนี้

กานต์พิชชา วงษ์ขาว (2550) ศึกษาเรื่อง *สื่อละครโทรทัศน์เกาหลีกับการเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลีในสังคมไทย* พบว่า ลักษณะประชากร ได้แก่ อายุ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อละครเกาหลีของกลุ่มวัยรุ่น กล่าวคือ อายุที่แตกต่างกันไปทำให้มีความคิดเห็นต่อละครเกาหลีที่แตกต่างกัน ส่วนลักษณะประชากรอื่น ได้แก่ เพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อละครเกาหลีของกลุ่มวัยรุ่น ส่วนตัวแปรลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการชมละครเกาหลีของกลุ่มวัยรุ่น

การวิจัยของ กานต์พิชชา วงษ์ขาว พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นพฤติกรรมการชมละครเกาหลีกับพฤติกรรมการเลียนแบบทางวัฒนธรรมจากสื่อละครเกาหลี เช่น ด้านการรับประทานอาหาร การท่องเที่ยว การแต่งกาย การแสดงความรัก การฟังเพลง และนิยมนักร้องเกาหลีของกลุ่มวัยรุ่น พบว่า ตัวแปรความคิดเห็นต่อละครโทรทัศน์เกาหลีและตัวแปรพฤติกรรมการชมละครโทรทัศน์เกาหลีมีความสัมพันธ์กับการเลียนแบบทางวัฒนธรรมจากสื่อ กล่าวคือ ถ้าหากกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในเชิงบวกและพฤติกรรมการชมละครโทรทัศน์เกาหลีในปริมาณที่มากขึ้น ก็จะมีพฤติกรรมการเลียนแบบจากสื่อละครโทรทัศน์เกาหลีในด้านการรับประทานอาหาร การท่องเที่ยว การฟังเพลงและนิยมนักร้องเกาหลี การแสดงความรัก ตามที่กล่าวข้างต้นก็จะมากขึ้นด้วย

งานวิจัยของ กานต์พิชชา วงษ์ขาว สอดคล้องกับตัวแปรอิสระของผู้วิจัยด้านลักษณะประชากรของผู้ชมละครโทรทัศน์เกาหลี สามารถทำให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยเพื่อจะได้พบคำตอบสรุปผลวิจัยที่อาจสอดคล้องกัน ขัดแย้งกัน หรือน่าจะเป็นจริง อีกทั้งยังได้ความรู้ใหม่เพิ่มเติม

ชุตินา ชุณหากาญจน์ (2550) ศึกษาเรื่อง *พฤติกรรมการเลียนแบบวัฒนธรรมของวัยรุ่นไทยจากสื่อบันเทิงเกาหลี* มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการเปิดรับสื่อบันเทิงเกาหลีของวัยรุ่นไทย รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเลียนแบบวัฒนธรรมกับการเปิดรับสื่อบันเทิงเกาหลี และทัศนคติต่อวัฒนธรรมเกาหลีกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 15-25 ปี ที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และเคยรับชมสื่อบันเทิงเกาหลี โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ วิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการเลียนแบบวัฒนธรรมเกาหลี จำนวน 8 คน และการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

การวิจัยของ ชุตินา ชุณหากาญจน์ พบว่า วัยรุ่นไทยส่วนใหญ่เปิดรับสื่อบันเทิงเกาหลี ในระดับปานกลาง โดยมีการเปิดรับเพลงเกาหลีมากที่สุด ซึ่งเปิดรับทุกวันเป็นเวลามากกว่า 2 ชั่วโมง/วัน ซึ่งเหตุผลสำคัญคือชื่นชอบนักร้องนักแสดงเกาหลีรวมทั้งมีทัศนคติเป็นกลางต่อวัฒนธรรมเกาหลี วัยรุ่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเลียนแบบวัฒนธรรมเกาหลีจากสื่อบันเทิงเกาหลีในระดับต่ำ โดยมีพฤติกรรมเลียนแบบการแต่งกายตามแฟชั่นในระดับปานกลาง ซึ่งนักร้องและนักแสดงเกาฬีนั้นมีผลต่อพฤติกรรมการเลียนแบบ รวมทั้งการยอมรับในเรื่องสัลยกรรมว่าไม่ใช่เรื่องเสียหายและอยากที่จะเลียนแบบ นอกจากนี้ละครและภาพยนตร์มีผลทำให้วัยรุ่นไทยอยากที่รับประทานอาหารเกาหลีและอยากไปท่องเที่ยวเกาหลี งานวิจัยของ ชุตินา ชุณหากาญจน์ สอดคล้องกับตัวแปรอิสระของผู้วิจัยด้านผู้แสดงละครโทรทัศน์ สามารถทำให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยเพื่อจะได้พบคำตอบสรุปผลวิจัยที่อาจสอดคล้องกัน ขัดแย้งกัน หรือน่าจะเป็นจริง อีกทั้งยังได้ความรู้ใหม่เพิ่มเติม

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2551) ศึกษาเรื่อง *กระบวนการเอเชียวัตน์ของวัฒนธรรมป๊อปเกาหลี (เคป๊อป): การผลิต การบริโภค และการสร้างอัตลักษณ์ของวัยรุ่นไทย* มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรบริโภคสินค้าของประเทศเกาหลีของวัยรุ่นไทย

การวิจัยของ อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ พบว่า สินค้าวัฒนธรรมป๊อปเอเชีย ซึ่งประกอบไปด้วย ภาพยนตร์ ดนตรี ละคร โทรทัศน์ หนังสือการ์ตูน นิตยสาร เว็บไซต์ เกมออนไลน์ เป็นต้น กำลังได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในกลุ่มผู้บริโภควัยรุ่นตามมหานครของเอเชีย และสินค้าวัฒนธรรมป๊อปเกาหลีเหล่านี้ก็ได้แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยอย่างรวดเร็วมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ประเทศเกาหลีได้มีการศึกษาวิจัยทางการตลาดของภูมิภาคเอเชีย และวัฒนธรรมเฉพาะของแต่ละประเทศว่าสินค้าวัฒนธรรมประเภทใดเป็นที่นิยม สามารถที่จะเปิดตลาดในประเทศเพื่อนบ้านได้ ที่สำคัญคือรัฐบาลประเทศเกาหลีได้เป็นผู้ลงทุนและวางนโยบายเรื่องการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมในตลาดเอเชีย โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการและพัฒนากุศลกรฝ่ายสร้างสรรค์เนื้อหาสาระทางด้านเพลง ละคร ภาพยนตร์ ด้วยนโยบายของภาครัฐและความพร้อมของภาคเอกชน จึงทำให้สินค้าวัฒนธรรมของประเทศเกาหลีได้ประสบความสำเร็จทางการส่งออกขายวัฒนธรรมในประเทศต่าง ๆ งานวิจัยของ อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ สอดคล้องกับตัวแปรอิสระของผู้วิจัยด้านพฤติกรรมผู้บริโภครับละครโทรทัศน์เกาหลี สามารถทำให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยเพื่อจะได้พบคำตอบสรุปผลวิจัยที่อาจสอดคล้องกัน ขัดแย้งกัน หรือน่าจะเป็นจริง อีกทั้งยังได้ความรู้ใหม่เพิ่มเติม

อลิสตา วิทวัสกุล (2549) ศึกษาเรื่อง *การประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ประเทศ-สาธารณรัฐเกาหลีผ่านละครโทรทัศน์แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง* มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ประเทศเกาหลีได้ ภาพลักษณ์ที่แฝงมากับเนื้อหาของละคร และปัจจัยที่ทำให้เกิดกระแสบริโภคนิยมต่าง ๆ จากละครเกาหลี เรื่องแดจังกึมจอมนางแห่งวังหลวง

การวิจัยของ อลิสตา วิทวัสกุล พบว่า การนำละครโทรทัศน์มาเป็นส่วนหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ประเทศได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ละครโทรทัศน์สามารถส่งเสริมและสร้างภาพลักษณ์ของประเทศโดยนำเสนอสินค้าเชิงภาพลักษณ์ ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม คุณธรรม วิถีชีวิต และสถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ ทำให้ผู้ชมละครเกิดความรู้สึกที่ดีและให้ความสนใจกับประเทศเกาหลีได้มากขึ้น โดยปัจจัยที่ก่อให้เกิดกระแสบริโภคนิยมต่าง ๆ จากละครเรื่องแดจังกึมจอมนางแห่งวังหลวง คือ ความสามารถของนักแสดง ความเหมาะสมของบทบาท เนื้อเรื่องที่มีความสนุกสนาน

สาระที่ให้แง่คิด และความบันเทิง รวมถึงการมีความใกล้ชิดทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศสาธารณรัฐเกาหลีและประเทศไทย ซึ่งผลจากกระแสที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการทวิรรูปแบบใหม่ คือการทวิรรตามรอยละคร งานวิจัยของ อลิสา วิทวัสกุล สอดคล้องกับตัวแปรอิสระของผู้วิจัยด้านผู้แสดงละครโทรทัศน์เกาหลี สามารถทำให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยเพื่อจะได้พบคำตอบสรุปผลวิจัยที่อาจสอดคล้องกัน ขัดแย้งกัน หรือน่าจะเป็นจริง อีกทั้งยังได้ความรู้ใหม่เพิ่มเติม

ทิพยา สุขพรวิทวัส (2550) ศึกษาเรื่อง *พฤติกรรมกาเปิดรับและการเลียนแบบสื่อละครโทรทัศน์เกาหลี ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกาเปิดรับชมละครโทรทัศน์เกาหลี การเลียนแบบละครโทรทัศน์เกาหลี ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและการเลียนแบบ ของผู้ชมในกรุงเทพมหานคร*

การวิจัยของ ทิพยา สุขพรวิทวัส พบว่าลักษณะประชากรที่ต่างกันจะมีการเลียนแบบที่ต่างกันไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน อาชีพ ในด้านพฤติกรรมกาเปิดรับของผู้ชมละครโทรทัศน์เกาหลีในกรุงเทพมหานครต่างกัน ส่งผลต่อการเลียนแบบต่างกัน ในด้านเนื้อหาละครโทรทัศน์เกาหลีมีความสัมพันธ์กับการเลียนแบบโดยรวม เนื้อหาละครโทรทัศน์เกาหลีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลียนแบบในระดับปานกลาง งานวิจัยของ ทิพยา สุขพรวิทวัส สอดคล้องกับตัวแปรอิสระของผู้วิจัยด้านเนื้อหาละครโทรทัศน์ของผู้ชมละครโทรทัศน์เกาหลี สามารถทำให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยเพื่อจะได้พบคำตอบสรุปผลวิจัยที่อาจสอดคล้องกัน ขัดแย้งกัน หรือน่าจะเป็นจริง อีกทั้งยังได้ความรู้ใหม่เพิ่มเติม

Babrow (1989) ได้วิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนที่ติดตามละครโทรทัศน์ โดยอ้างอิงทฤษฎีความคาดหวัง ทศนคติ และการวิจัยของ Babrow พบว่า ละครโทรทัศน์เป็นรายการที่ได้รับความนิยมสูงสุดในช่วงเวลาออกอากาศตอนกลางวัน และดูเหมือนว่านักเรียนจะเป็นกลุ่มผู้ชมที่สำคัญ เหตุผลที่อธิบายว่าความต้องการเรียนรู้และการนำเอาละครโทรทัศน์มาตอบสนองความเพ้อฝันนั้นเป็นทัศนคติ ที่มีผลต่อพฤติกรรม การรับชมละครโทรทัศน์ของนักเรียนน้อยมาก ในขณะที่ความสนุกสนานบันเทิงที่ผู้ชม

มีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นความคาดหวังที่มีอิทธิพลต่อระดับ การเปิดรับชมละครโทรทัศน์ อย่างไรก็ตามปัจจัยในเรื่องการรับรู้ และปัจจัยด้านอารมณ์ ความรู้สึก เป็นตัวการแทรกแซงผลของทัศนคติที่ผู้วิจัยคาดหวังไว้ ผลพลอยได้จากการ วิเคราะห์ตามทฤษฎีความคาดหวังทัศนคติ พบว่า แนวความคิดเกี่ยวกับตัวเองเป็นปัจจัย สำคัญอีกประการหนึ่งที่กำหนดระดับการชมละครโทรทัศน์ของนักเรียน งานวิจัยของ Babrow สอดคล้องกับตัวแปรอิสระของผู้วิจัยด้านลักษณะประชากรของผู้ชมละคร โทรทัศน์เกาหลี สามารถทำให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็น กรอบแนวความคิดในการวิจัยเพื่อจะได้พบคำตอบสรุปผลวิจัยที่อาจสอดคล้องกัน ชัดแย้งกัน หรือน่าจะเป็นจริง อีกทั้งยังได้ความรู้ใหม่เพิ่มเติม

Bennett (2002) ศึกษาอิทธิพลจากความชื่นชอบบุคคลที่มีชื่อเสียงที่มีต่อวัยรุ่น พบว่า กลุ่มวัยรุ่นส่วนมากมักเลียนแบบการแต่งกาย และพฤติกรรมของบุคคลที่มีชื่อเสียง ที่ชื่นชอบ เช่น การแสดง การเล่นเกม การทานอาหาร หรือการเสพยาเสพติด แต่การ เลียนแบบดังกล่าวไม่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตอย่างถาวร ซึ่งอิทธิพลของบุคคลที่มีชื่อเสียงมีผลต่อทัศนคติ ค่านิยม รวมถึงศีลธรรม และจริยธรรม ในการประกอบอาชีพจะมีมาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับพัฒนาการในการสร้างเอกลักษณ์ ความเป็นตัวเองเป็นสำคัญ โดยบุคคลที่มีชื่อเสียงที่เป็นเพศชายจะได้รับค่านิยมมากกว่า บุคคลที่มีชื่อเสียงที่เป็นเพศหญิง วัยรุ่นชายจะชื่นชอบบุคคลที่มีชื่อเสียงที่เป็นเพศชาย เป็นบุคคลต้นแบบ ในขณะที่วัยรุ่นหญิงจะชื่นชอบภาพลักษณ์ที่ดึงดูดของบุคคลที่มี ชื่อเสียงที่เป็นเพศชาย

การวิจัยของ Bennett พบว่า พฤติกรรมการเลียนแบบอิทธิพลจากความชื่นชอบ บุคคลที่มีชื่อเสียงซึ่งอิทธิพลของบุคคลที่มีชื่อเสียงที่มีต่อทัศนคติ ค่านิยม รวมถึงศีลธรรม และจริยธรรม ผลการวิจัยนี้จึงมีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยของผู้วิจัยในด้านการเลือกชม ละครโทรทัศน์เกาหลีว่ามีส่วนมาจากบุคคลที่มีชื่อเสียงด้วยหรือไม่ งานวิจัยของ Bennett สอดคล้องกับตัวแปรอิสระของผู้วิจัยด้านลักษณะประชากรของผู้ชมละคร โทรทัศน์ เกาหลี สามารถทำให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบ แนวความคิดในการวิจัยเพื่อจะได้พบคำตอบสรุปผลวิจัยที่อาจสอดคล้องกัน ชัดแย้งกัน หรือน่าจะเป็นจริง อีกทั้งยังได้ความรู้ใหม่เพิ่มเติม

Elizabeth (1986) ศึกษารูปแบบการดูแลครุโทรทัศน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย และการปลูกฝังลักษณะนิสัย งานวิจัยนี้ศึกษาแรงจูงใจในการดูแลครุแนะนำที่ก่อให้เกิด การปลูกฝัง โดยใช้วิธีการสำรวจนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ดูแลครุแนะนำทั้งหมด 313 คน เพื่อวัดแรงจูงใจในการดูแลครุแนะนำ ทักษะคิด พฤติกรรม และการรับรู้สิ่งที่ได้รับการ ปลูกฝังจากการดูแลครุแนะนำ

การวิจัยของ Elizabeth พบว่า ผลของการศึกษาที่ได้มานั้น ไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานของทฤษฎีการปลูกฝังซึ่งกล่าวว่า ยังมีการดูแลครุแนะนำแบบเป็นกิจวัตรมาก ขึ้นเท่าไร ก็ยังมีความสัมพันธ์กับการปลูกฝังมากขึ้น แต่ผลการศึกษากลับพบคำตอบที่ ตรงกันข้ามกับทฤษฎีการปลูกฝัง นั่นคือ ผลการปลูกฝังจากละครบางประการที่ทำการ- สังเกตนั้น มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการดูแลครุแนะนำแบบมีวัตถุประสงค์มากขึ้น และมีความสัมพันธ์กับระดับการดูแลครุแนะนำที่มากขึ้น ช่วงระยะเวลาดูแลครุแนะนำที่ นานขึ้น และระดับความผูกพันกับความเป็นจริงที่รับรู้มากขึ้นด้วย งานวิจัยของ Elizabeth สอดคล้องกับตัวแปรอิสระของผู้วิจัยด้านพฤติกรรมการเปิดรับละครโทรทัศน์เกาหลี สามารถทำให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวความคิด ในการวิจัยเพื่อจะได้พบคำตอบสรุปผลวิจัยที่อาจสอดคล้องกัน หรือขัดแย้งกันและน่าจะ เป็นจริง ได้ความรู้ใหม่ต่อไป

Eyal (2004) ศึกษาถึงผลกระทบของโทรทัศน์ที่มีต่อทัศนคติ และความเข้าใจใน การเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับเพศ ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อทดสอบเกี่ยวกับพฤติกรรม เรื่องเพศ การทำความเข้าใจต่อเพศตรงข้าม การพิจารณาศีลธรรม ความเหมาะสม และผลกระทบทางเพศที่เกิดขึ้นจากการชมละครโทรทัศน์โดยใช้การสุ่มตัวอย่างจาก นักศึกษามหาวิทยาลัย 200 คน

การวิจัยของ Eyal พบว่า การนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องเพศในโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมผู้ชมในทางลบ นำไปสู่การแสดงออกที่ไม่เหมาะสมและชี้ให้เห็นว่า ประโยค หรือคำพูดในละคร มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม งานวิจัยของ Eyal สอดคล้อง กับตัวแปรอิสระของผู้วิจัยด้านลักษณะประชากรของผู้ชมละครโทรทัศน์เกาหลี สามารถ ทำให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวความคิดใน

การวิจัยเพื่อจะได้พบคำตอบสรุปผลวิจัยที่อาจสอดคล้องกัน หรือขัดแย้งกันและน่าจะเป็นจริง ได้ความรู้ใหม่ต่อไป

Lee (2004) ศึกษาถึงการใช้ประโยชน์จากโทรทัศน์คอมพิวเตอร์ บทบาทที่มีผลต่อสังคม ครอบครัว และลักษณะของเด็ก ระหว่าง 6 เดือน ถึง 6 ปี

การวิจัยของ Lee พบว่า ในอดีตครอบครัวที่ได้รับการศึกษาสูงจะใช้โทรทัศน์และคอมพิวเตอร์มากกว่าครอบครัวที่มีการศึกษาน้อย โดยเชื่อว่าจะได้รับประโยชน์จากโทรทัศน์และคอมพิวเตอร์ แต่ต่อมาก่อย ๆ ลดระดับลงเรื่อย ๆ เนื่องจากผู้ปกครองเกรงว่าเด็กจะได้รับอิทธิพลจากสื่อโทรทัศน์ในทางที่ไม่ดี ในขณะที่พ่อแม่ที่มีการศึกษาน้อยเชื่อว่าโทรทัศน์จะช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับเด็กได้ และการนำเสนอทางโทรทัศน์และคอมพิวเตอร์จะไม่สัมพันธ์กันกับระยะเวลาการใช้สื่อของเด็ก สำหรับประเด็นของเชื้อชาติ พบว่า เด็กผิวดำส่วนใหญ่จะดูโทรทัศน์เมื่อมีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ซึ่งแตกต่างจากเด็กโดยทั่วไป และรายได้ของครอบครัวมีส่วนสัมพันธ์กับการใช้โทรทัศน์เช่นกัน งานวิจัยของ Lee สอดคล้องกับตัวแปรอิสระของผู้วิจัยด้านลักษณะประชากรของผู้ชมละครโทรทัศน์เกาหลี สามารถทำให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยเพื่อจะได้พบคำตอบสรุปผลวิจัยที่อาจสอดคล้องกัน หรือขัดแย้งกันและน่าจะเป็นจริง ได้ความรู้ใหม่ต่อไป

Unesco (อ้างถึงใน ธิดารัตน์ รักประยูร, 2545, หน้า 30-31) เกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างประเทศและการข้ามธุรกิจทางวัฒนธรรม ซึ่งได้ทำการสำรวจประเทศไทย

การวิจัยของ Unesco พบว่า การสื่อสารของประเทศไทยเกือบทั้งหมดต้องพึ่งพาอาศัยอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยีจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ทำให้เกิดความไม่สมดุลในการสื่อสารระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาโดยปริยาย นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่รับเอาสินค้าทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาในตลาดของประเทศไทยอีกด้วย และหากทางสถานีโทรทัศน์ใดได้รับซื้อรายการนำเข้ามาจากต่างประเทศในราคาถูกและส่งผลให้มีการผูกขาดกับประเทศนั้น ๆ อีกทั้งยังเป็นการรับวัฒนธรรมเข้ามาในประเทศแบบไม่รู้ตัวอีกด้วย งานวิจัยของ Unesco สอดคล้องกับตัวแปรอิสระของผู้วิจัยด้านพฤติกรรมการเปิดรับละครโทรทัศน์เกาหลี สามารถทำให้เห็นแนวทางแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย

เพื่อจะได้พบคำตอบสรุปผลวิจัยที่อาจสอดคล้องกัน หรือขัดแย้งกันและน่าจะเป็นจริง
ได้ความรู้ใหม่ต่อไป

จากแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยต้องการ
ค้นหาสาเหตุของ ลักษณะประชากรของผู้ชมละครโทรทัศน์เกาหลี พฤติกรรมการเปิดรับ
ละครโทรทัศน์ เนื้อหาบทละคร ผู้แสดงละครโทรทัศน์ เทคนิคการนำเสนอ สัมพันธ์กัน
อย่างไร จึงมีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังจะกล่าวในบทที่ 3 ต่อไป